

BUXGALTERIYA HISOBI SCHOTLARIDAN FOYDALANISH TALABI.

Turayeva Gulizahro

Guliston Davlat Universiteti o'qituvchisi

Haqnazarova Kamola

Pardayeva Zulayxo

Tursunova Aziza

Gulmurodova Nozima

Guliston Davlat Universiteti SAA fakultet talabalari

Annotatsiya:

Hozirgi kunda mamlakatimizda Bozor munosabatlarining rivojlanishi xo'jalik yurituvchi subyektlar moliya-xo'jalik faoliyati to'g'risida axborotlarni shakllantirish jarayonlariga yangicha talablar qo'ymoqda. Buxgalteriya hisobi natijaviy axborotlarining foydaliligini ta'minlash muammolari mutaxassislarining diqqat markazida turibdi. Bu manfaatdor axborotdan foydalanuvchilar nuqtai- nazaridan xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy holati to'g'risidagi ma'lumotlarni ishonchliligi va obyektivligini ta'minlaydi.

Kalit so'zlar: Schotlar rejasi,aktiv schotlar,passiv schotlar, balansdan tashqari schotlar,doimiy schotlar.

Kirish:

Korxonalar o'z xo'jalik faoliyatida mablag'larini va ularning tashkil topish manbalarini, xo'jalik jarayonlarini hamda sodir bo'layotgan turli-tuman xo'jalik muomalalarini aks ettirish uchun buxgalteriya hisobi schotlaridan foydalanadi. Bu schotlarda nimalar hisobga olinishi, ular yordamida qanday umumlashtiruvchi ma'lumotlar olish mumkinligini bilish shu schotlardan korxonalar amaliyotida to'g'ri foydalanish uchun shart-sharoit yaratib beradi. Qo'llanilayotgan buxgalteriya hisobi schotlari xo'jalik mablag'lari, ularning tashkil topish manbalari va xo'jalik jarayonlarini guruhlashni ta'minlashi lozim

Muxokamalar va natijalar

Xar bir korxonaga moliyaviy faoliyatini olib borar ekan , buxgalteriya hisobining milliy standartlari bo'yicha 21 sonli BMXSga asosan schotlar rejasiga tayanib buxgalteriya hisobini yuritadi. Buxgalteriya hisobining schotlari iqtisodiy mazmuniga ko'ra uch guruhga bo'linadi:

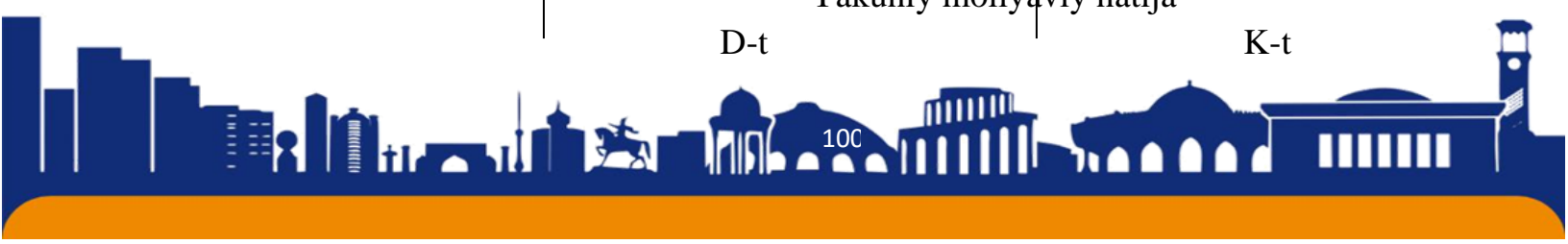
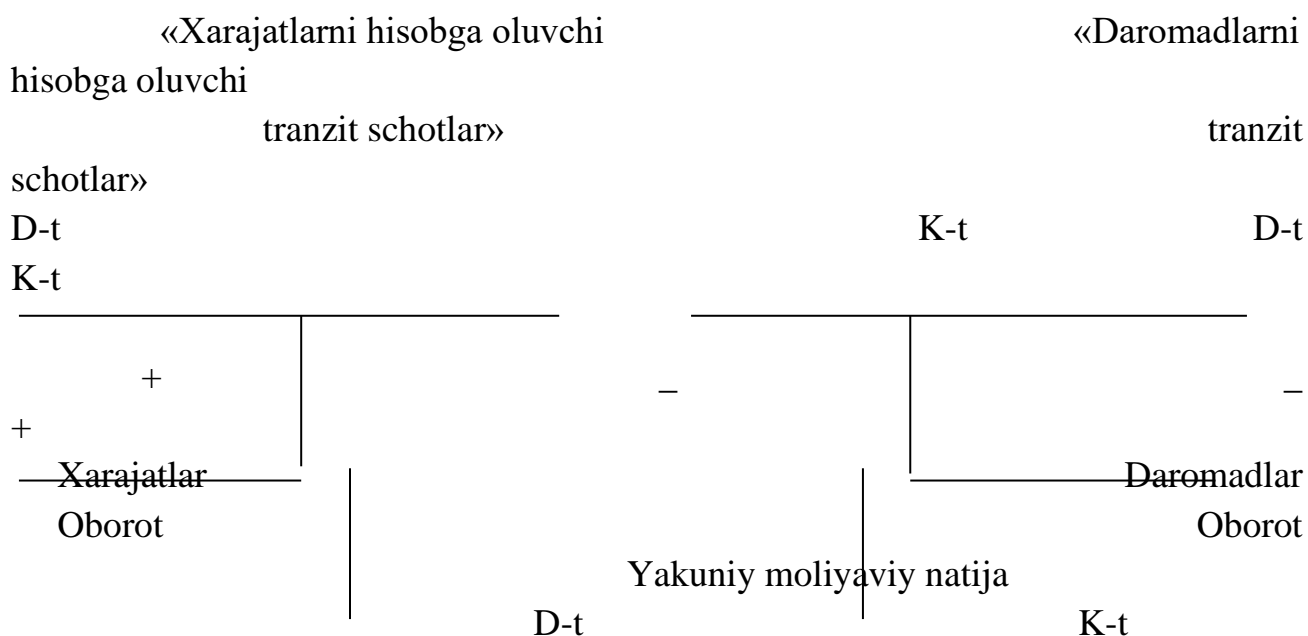
- I. Xo'jalik mablag'lari (aktivlar)ni hisobga oluvchi schotlar.
- II. Xo'jalik mablag'larining manbalarini (passivlar)ni hisobga oluvchi schotlar.
- III. Xo'jalikjarayonlarini hisobga oluvchi schotlar

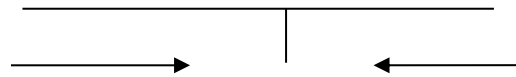
Buxgalteriya hisobi schotlarini tayinlanishi va tuzilishiga qarab tasniflashda bu schotlarning nima uchun xizmat qilishi, ularning debet va kredit oboroti hamda qoldig'ining qanday mazmunga egaligi hisobga olinadi. Bunday turkumlash xo'jalik muomalalarini aks ettirishda schotlardan to'g'ri foydalanish zarurligini aniqlashga yordam beradi. Schotlarning tayinlanishi va tuzilishiga qarab guruhlanishini o'rganish buxgalteriya schotlarida xo'jalik muomalalarini ikkiyoqlama yozuv usulini o'zlashtirishga katta yordam beradi. «Asosiy ishlab chiqarish», «Yordamchi ishlab chiqarish» schotlar misolida «Kalkulyatsion schot»chizmasini korishimiz mumkin. 1-rasm. «Kalkulyatsion schot»

D-t K-
t

<i>Boshlang'ich qoldiq</i> – tugallanmagan ishlab chiqarish	<i>Oborot</i> - etishtirilgan mahsulot, bajarilgan ish va xizmatlarning reja tannarxi bo'yicha qiymati (-)
<i>Oborot</i> - mahsulot etishtirish, ish bajarish va xizmat ko'rsatish bilan bog'liq bo'lgan haqiqiy xarajatlar (Q)	
<i>Oxirgi qoldiq</i> – tugallanmagan ishlab chiqarish	

yoki korxonaning «Yakuniy moliyaviy natija» schoti olib qarasak jamlangan debet va kredit oborotlari taqqoslanishi, korxonada faoliyatining moliyaviy natijasi (sof foyda yoki sof zarar) aniqlab beradi-2-rasm.

Xulosa:

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, buxgaletriya hisobini to'g'ri tashkil etish uchun korxonada moliya xo'jalik faoliyati buxgaletriya hisobi schotlar rejasida va uni amalda qo'llash bo'yicha ko'nikmalarga ega bo'lishi va schotlardan to'g'ri foydalana bilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Buxgaletriya hisobi. Darslik/A. A. Karimov, J. E. Kurbanbayev, S. A. Jumanazarov; -
2. Buxgaletriya hisobi nazariyasi, R. D. Dusturatov Toshkent-2020
3. 21-sonli Buxgaletriya hisobi Milliy standarti.
4. Buxgaletriya hisobi asoslari. Darslik/S. Yuldasheva, I. Masteyeva, B. Maxkamov.
5. Turayeva, G. (2023). FACTORS FOR INCREASING THE STABILITY OF GRAIN PRODUCTION AND PERFORMANCE INDICATORS. *Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences*, 2(6), 45-50.
6. Khahharovna, T. G., & Jumaboevich, M. T. (2022). Fintech Development in the Republic of Uzbekistan. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 2(1), 71-83.
7. Qaxxorovna, T. G., & Ikrom o'g'li, X. J. (2023). QISHLOQ XO'JALIGIGA BOZOR MEXANIZMLARINI JORIY QILISH. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 3(2), 85-90.
8. Qudratullaevna, A. M., Qaxxorovna, T. G., & Eshbulovich, M. H. (2023). SUN'IY INTELLEKT VA UNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 3(2), 65-69.
9. Gulizahro, T., Shohzodbek, S., Nodirjon, I., & Nasiba, R. (2022). The Role and Importance of Industry in the Fight against Poverty in Today's Economy. *Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal*, 1(2), 5-10.
10. Turayeva, G. (2023). FACTORS FOR INCREASING THE STABILITY OF GRAIN PRODUCTION AND PERFORMANCE INDICATORS. *Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences*, 2(6), 45-50.